

Aleg 544

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowych funduszach pożyczkowych na budowę koszar dla wojska, za czas od 1. marca 1908 do 30. czerwca 1909.

Wysoki Sejmie!

Zgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy wykazuje Wydział krajowy w sprawozdaniu z 20. lipca 1909, że w funduszach na budowę koszar dla wojska zaszły od 1. marca 1908 pewne zmiany, które częścią przez dokonywane upłaty, częścią przez udzielenie nowych pożyczek na budowę koszar, wreszcie częścią przez oprocentowanie kapitału powstać musiały, a w szczególności:

A) Krajowy fundusz pożyczkowy dla gmin i osób prywatnych na budowę koszar:

Z dniem 1. marca 1908 r. wynosił fundusz ten łączną sumę	2,961.483 K 21 g
Z dniem 30. czerwca 1909 wynosił on	2,971.855 „ 10 „
Strącając z tej ostatniej sumy dotację przez Sejm na budowę koszar udzieloną w sumie	2,783.000 „ — „
okazuje się, że przyrost funduszu tego w dniu 30. czerwca 1909 przedstawia kwotę	188.855 „ 10 „
z której przypada na odsetki od lokacyi kapitału	179.222 „ 01 „
a na odsetki zwłoki od rat w terminie niezapłaconych	9 633 „ 09 „
W czasie od 1. marca 1908 do 30. czerwca 1909 wypłacono z tego funduszu pożyczkę w sumie 120.000 K. K. Rohatynom na budowę koszar w Kołomyi płatną w 34 półrocznych ratach.	

Przyznano zaś pożyczki:

1. Gminie miasta Rzeszowa 150.000 K płatną we wrześniu 1911 r.
2. Gminie miasta Sambora 350.000 K, płatną w dniach 15. października roku 1910, 1911 i 1912.
3. Gminie miasta Stryja 360.000 K, płatną 1. września 1909, 1910 i 1913 r.

B) Krajowy fundusz byłego galicyjskiego korpusu ochotników z r. 1859.

Z dniem 1. marca 1908 wynosił fundusz ten łącznie z odsetkami sumę	131.916 K 20 g
zaś z dniem 30. czerwca 1909 sumę	142.415 „ 56 „
W porównaniu obecnego stanu funduszu ze stanem pierwotnym, t. j. z chwilą odebrania funduszu od c. k. Rządu, a który to fundusz wynosił podówczas	103.558 „ 87 „
okazuje się przyrost funduszu w kwocie	38.856 „ 69 „

C) Fundusz na budowę koszar krajowych :

Jak w poprzednim sprawozdaniu Komisji administracyjnej z dnia 21. września 1908 zaznaczono, fundusz na budowę koszar krajowych powstał z pożyczki 3,000.000 K, zaciągniętej przez kraj w galicyjskim funduszu propinacyjnym.

Po dokonanych upłatach reszta pożyczki z dniem 30. czerwca 1909 wynosi . . . . . 1,454.750 K — g
 a w porównaniu z dniem 1. marca 1908, w którym pożyczka przedstawiała sumę . . . . . 1,604.500 „ — „
 zmniejszyła się pożyczka o . . . . . 149.750 „ — „

Na posiedzeniu z dnia 30. września 1908 r. powziął Wysoki Sejm prócz uchwały przyjmującej do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych funduszach pożyczkowych na budowę koszar, także następujące uchwały :

1 Sejm ponawia swe wezwania z lat poprzednich i wzywa c. k. Rząd, ażeby krajowy fundusz pożyczkowy dla gmin i osób prywatnych na budowę koszar dla c. i k. wojska, zasilął ze skarbu państwowego.

2. Sejm ponawia swoje wezwanie z dnia 21. lutego 1907 i wzywa c. k. Rząd, ażeby wdrożoną przez c. k. organy podatkowe sprawę opodatkowania koszar i innych budynków przez kraj na umieszczenie c. i k. wojska dostarczonych, zbadał i zaniechanie akcji rozwiniętej w tym kierunku spowodował.

Oдноśnie do tych uchwał zaznacza Wydział krajowy w swem sprawozdaniu, że dotycząca odpowiedź na zakomunikowane c. k. Rządowi wezwania Wysokiego Sejmu ze strony c. k. Rządu nie nadeszła, co też w chwili zamknięcia sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 20. lipca 1909 miało miejsce.

Natomiast już po zestawieniu sprawozdania Wydziału krajowego dla Wysokiego Sejmu nadeszła odpowiedź c. k. Rządu, t. j. Ministerstwa skarbu z dnia 7. lipca 1909 l. 27.081 na wyżej pod 1. i 2. wyszczególnione uchwały Wysokiego Sejmu a odpowiedź ta udzieloną została Wydziałowi krajowemu reskryptem c. k. Namiestnictwa z dnia 22. sierpnia 1909 l. 13.574.

W odpowiedzi tej c. k. Rząd staje na wprost nieprzychylnem stanowisku a to raz ze względów czysto ustawowych, a powtórę ze względów natury finansowej i ujemnie wpływającej na administrację państwową.

W szczególności ze względów ustawowych jest Rząd tego zapatrywania, że przez udzielanie bezprocentowych pożyczek względnie zaliczek na budowę koszar ustawy obowiązek kwaterunkowy wypływający z ustawy z 11. czerwca 1879, Dz. u. p. Nr. 93. a ciężący na gminach i kraju (von den hiezu berufenen Faktoren) przechodziłyby na państwo.

Nie wdając się w krytykę tego twierdzenia, przecież wyrazić należy zapatrywanie, że przez udzielanie pożyczek bezprocentowych względnie zaliczek zwrotnych o tego rodzaju przeniesieniu ustawowego ciężaru z gmin i kraju na państwo mowy nawet być nie może, bo kto bierze pożyczkę na to, aby koszary wybudował i pożyczkę tę względnie zaliczkę zwraca, to od obowiązku kwaterunkowego ustawą nałożonego się nie uchyla, ani też żadnych praw nie nabywa, któreby go przed obowiązkiem kwaterunkowym zasłaniały.

Takie też zajmowała stanowisko i Komisya administracyjna, kiedy wezwanie do Rządu Wysokiemu Sejmowi przedkładała, a takie samo stanowisko zajmował Wysoki Sejm, kiedy proponowane wezwanie do Rządu uchwalał.

Za tego rodzaju spodziewaną akcją ze strony c. k. Rządu przemawiały względy wyższej słuszności, względy na oplakany stan finansowy gmin, które obowiązkowi kwaterunkowemu poddawać się muszą a nie okazują chęci zrzucenia ze siebie ciężaru z zamiarem przeniesienia go na państwo.

Względy finansowe również stoją zdaniem c. k. Rządu zasileniu funduszków koszarowych pod jakąkolwiek formą na przeszkodzie, bowiem wedle oświadczenia c. k. Rządu niekorzystne położenie budżetowe państwa, nadzwyczajne jego wydatki, na żadne subwencje ani zasiłki nie pozwalają, a zresztą twierdzi także c. k. Rząd, że nie życzy sobie stwarzać nowych a kosztownych prejudykatów, a zatem musi ich unikać.

Zresztą zdaniem c. k. Rządu wskutek akcyi zmierzającej do przekazania krajowi ze strony państwa i z jego skarbu znacznych sum, stworzoną zostanie dla kraju możliwość łatwiejszego spełniania jego zobowiązań (Leistungen).

Wobec tak stanowczych oświadczeń a w dodatku i obietnic, o ile chodzi o przekazanie krajowi znacznych sum ze skarbu państwa, nie byłoby odpowiedniemi ponawianie dalszych wezwań do c. k. Rządu o zasilenie funduszków na budowę koszar a przeciwnie wskazanem będzie wyczekiwanie na wprowadzenie dwuletniej służby wojskowej, wtenczas bowiem c. k. Rząd sam chyba pomyśleć będzie musiał o środkach, któreby potrzebom pod względem pomieszczenia wojska zaradzić mogły, gminy bowiem podówczas wobec wzmożonych wydatków w każdym kierunku, ciężarowi na prawdę podołać nie będą w stanie.

Odpowiedział także c. k. Rząd na wezwanie Wysokiego Sejmu co do opodatkowania koszar i innych budynków przez kraj na umieszczenie c. i k. wojska dostarczonych, podatkiem domowo-czynszowym, jednak odpowiedź taka a mianowicie: „Stanowisko c. k. Ministerstwa Skarbu, o ile rozchodzi się o pytanie co do opodatkowania koszar, dostarczonych przez kraj, zostało w rozporządzeniu z dnia 28. stycznia 1908 l. 59.352 należycie wyjaśnione i przedstawione“ — nie może być uważaną za załatwienie sprawy, jeżeli już Wysoki Sejm nią się zajmuje.

Dla wyjaśnienia zaznaczyć należy, że rozporządzenie ministeryalne z 28. stycznia 1908 l. 59.352 załatwia rekurs Wydziału krajowego wniesiony przeciw rozstrzygnięciu c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu odnośnie do opodatkowania koszar krajowych a załatwia sprawę dla Wydziału krajowego ujemnie, głównym zaś argumentem rozstrzygnięcia ministeryalnego jest ten, że Wydział krajowy uzyskawszy podwyżkę taryfy czynszowej od koszar krajowych, w czasie kiedy kraj umowa ze skarbem państwa obowiązywała, winien jest płacić podatek czynszowy.

Aby można rzecz należycie zrozumieć, należy rzucić okiem wstecz i rozpocząć od układu, jaki Wydział krajowy zawarł z c. k. Skarbem wojskowym przy oddawaniu c. i k. wojskowości koszar.

Otóż wedle tego układu miało być wynagrodzenie za dostarczone koszary płacone w myśl §. 31. ust. z 11. czerwca 1879 Dz. u. p. Nr. 93. względnie według taryfy czynszowej wojskowej.

W myśl powołanej ustawy (§§. 30. i 31.) opłaca c. k. Skarb wojskowy za kwatery osób wojskowych pobierających gaże i za inne z wyjątkiem pomieszczenia żołnierzy, jakoteż za ich urządzenia, wynagrodzenie według taryfy czynszowej, zawierającej szereg klas, do których przydziela poszczególne miejscowości Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem skarbu i Ministrem wojny.

Wynagrodzenie to jest w poszczególnych klasach taryfy oznaczone na podstawie czynszów pobieranych w odnośnej miejscowości, które podlegały rewizyi co lat pięć, celem ustalenia ich na następne pięciolecie.

Natomiast za pomieszczenie żołnierzy i koni unormowane jest w ustawie kwaterunkowej stałe wynagrodzenie według cen jednostkowych za dzień.

Pierwszą taryfę czynszową i zaklasowanie na podstawie ustawy kwaterunkowej z r. 1879 ogłoszono rozporządzeniem Ministerstwa obrony krajowej i Ministerstwa skarbu z 1. lipca 1879, następnie zaś zmieniano taryfę i zaklasowywano co

pięć lat, aż do wejścia w życie noweli do ustawy kwaterunkowej z 25. czerwca 1895, którą niektóre przepisy ustawy kwaterunkowej zmieniono.

Nowela ta, zmieniająca §. 30. ustawy kwaterunkowej z r. 1879 postanawia, że Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem skarbu i Ministrem wojny przydziałać będzie od grudnia 1895 poszczególne miejscowości do klas czynszowych i oznaczać należytości w każdej klasie co 10 lat, na podstawie dochodzeń komisji złożonej z reprezentantów władz i wojskowości, która ustala należytości w następnym dziesięcioleciu wypłacać się mające, na podstawie zwykłego średniego czynszu, opłacanego w danej miejscowości w ostatnim pięcioleciu przed dochodzeniem.

Na podstawie powołanej noweli do ustawy kwaterunkowej wzrosły należytości za dostarczenie koszar przez kraj, dlatego też Wydział krajowy zażądał od Skarbu wojskowego podwyższenia i wypłacenia należytości, atoli c. i k. Władze wojskowe żądaniu temu odmówiły, twierdząc, że nowela do ustawy kwaterunkowej weszła w życie po zawarciu układu przez kraj z wojskowością zawartego, że więc kraj ma prawo do żądania takiej należytości, jaka przed wejściem w życie noweli istniała. Kraj, mając za sobą i ustawę i oczywistą słusność, wytoczył Skarbowi Państwa proces o nadwyżkę taryfową w sumie 16.089 K, uzyskał wyroki skazujące Skarb wojskowy na zapłacenie tej sumy, wskutek czego Skarb wojskowy ją zapłacił.

Z tego wynika, że skoro istnieje nowela z 25. czerwca 1895, zmieniająca postanowienie §. 30. ustawy kwaterunkowej, a przewidująca wyższą taryfę czynszową, skoro uznały to sądy i stosownie do tego orzekły, to motywa, że kto jak w danym wypadku kraj uzyskał wynagrodzenie ustawowo podwyższone, jest obowiązany do płacenia właśnie z tego powodu podatku domowo-czynszowego, nie wytrzymują krytyki zwłaszcza, że w myśl §. 18. ustawy z dnia 11. czerwca 1879 Nr. 93 Dz. u. p. wszelkie budynki i ubikacje, oddane na cele wojskowości, są od podatku wolne, a nadto, że nowela z 25. czerwca 1895 Nr. 100 Dz. u. p. tego właśnie przepisu nie uchyliła, że taryfowe wynagrodzenie bez względu na to, czy ono jest wyższe czy niższe, nie jest czynszem najmu w tem znaczeniu ustawowem, aby ono podatkowi czynszowemu podlegać mogło — a wreszcie, że jeżeli należytość taryfowa została zmieniona, to ona już eo ipso nie istnieje i za podstawę do wynagrodzenia służyć nie może.

Zresztą w danym wypadku nie rozchodzi się o drobiazgi i bagatele, ale o setki tysięcy koron, bowiem władze skarbowe od szeregu lat przypisują podatek czynszowy, pozostawiając kraj w niepewności, dlatego raz należałoby wyjść z błędnego koła, w które kraj został wprowadzony.

Z tej przyczyny, zdaniem Komisji administracyjnej, wobec wymijającej odpowiedzi ze strony Rządu należałoby ponowić jeszcze raz wezwanie do Rządu, aby w przedmiocie niewłaściwego opodatkowania krajowych koszar stanowczą dał odpowiedź i zarządził, by sprawa ta ostatecznie uregulowaną została.

Wydział krajowy nie poprzestał na orzeczeniu c. k. Ministerstwa skarbu w przedmiocie opodatkowania koszar, ale wniósł skargę do Trybunału administracyjnego, która dotąd załatwioną nie została, nie ulega jednak prawie żadnej wątpliwości, że wymiary skarbowe podatku domowo-czynszowego z koszar krajowych — wobec wyraźnych przepisów ustawy kwaterunkowej i noweli do niej — zostaną uchylone.

W końcu nadmienić należy, że Zarząd wojskowy zażądał od Wydziału krajowego wprowadzenia w koszarach na Wulce instalacyj wodociągowych z powodu, że woda w koszarach w przeważnej ilości studzien jest do picia niezdatną.

Wydział krajowy zajmując w tej sprawie przychylnie stanowisko, zażądał od Zarządu wojskowego przedłożenia planów i kosztorysów, gotów jest instalacje wodociągowe wprowadzić pod tym atoli słusznym warunkiem, że Zarząd wojskowy

zobowiąże się koszta utrzymania instalacyj w dobrym stanie sam ponosić, jak również, że przyjmie na siebie opłatę gminnego podatku wodociągowego, oraz należytość za zużytą wodę.

Odpowiedź w tej mierze z Zarządu wojskowego jeszcze nie nadeszła.

Po tem przedstawieniu rzeczy, oraz załatwiając sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 20. lipca 1909 l. 76.811, Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych funduszach pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. marca 1908 do 30. czerwca 1909 przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. Sejm ponawia swoje wezwanie z dnia 21. lutego 1907 i z dnia 30. września 1908 i wzywa c. k. Rząd, ażeby wdrożoną przez c. k. organa podatkowe sprawę opodatkowania koszar i innych budynków, przez kraj na umieszczenie c. i k. wojska dostarczonych, podatkiem domowo-czynszowym, zbadał i spowodował stanowcze zaniechanie akcji, rozwiniętej w tym kierunku.

Przewodniczący:

Laskowski.

Sprawozdawca:

Maiss.

